

ШЛЮБНИЙ ДОГОВІР

З початку року в столиці зареєстрували більше 5300 шлюбів, в рамках проекту «Шлюб за добу» - 1235 шлюби.

Столична юстиція консультує щодо оформлення шлюбного договору: шлюбний договір – перша сходи́нка до вирішення питань життя сім'ї та сучасного рішення можливих майнових проблем подружжя. Так зване «управління сімейними ризиками» у сімейному житті – це збереження стабільного матеріального становища кожного з подружжя.

Сторонами шлюбного договору можуть бути подружжя або особи, які мають намір зареєструвати шлюб.

На укладення шлюбного договору мають право й неповнолітні особи. Але для цього потрібна нотаріально засвідчена згода їх батьків або піклувальника.

Варто пам'ятати, що шлюбний договір можуть укладати лише особи, які мають право на шлюб в Україні. Тобто, його не можуть укласти за нашим законодавством подружжя, які перебувають в одностатевому шлюбі, наприклад, зареєстрованому в іншій країні.

Шлюбний договір укладається з урахуванням статей 57, 60, 65 Сімейного кодексу України (далі – СК України) - у письмовій формі та підлягає нотаріальному посвідченню.

Шлюбним договором регулюються майнові відносини між подружжям, визначаються їх майнові права та обов'язки, а також майнові права та обов'язки подружжя як батьків. При цьому, варто звернути увагу, що шлюбний договір не може регулювати особисті відносини подружжя, а також особисті відносини між ними та дітьми.

Важливо і те, що шлюбний договір не може зменшувати обсягу прав дитини, які встановлені СК України, а також ставити одного з подружжя у надзвичайно невігідне матеріальне становище.

У шлюбному договорі може бути встановлено загальний строк його дії, а також тривалість дії окремих прав та обов'язків. Окрім цього, у шлюбному договорі можна визначити чинність договору або окремих його умов і після припинення шлюбу. Особливістю шлюбного договору є те, що майнові права та обов'язки подружжя можуть визначатися інакше, ніж це передбачено загальними правилами сімейного законодавства. А саме, у шлюбному договорі можна визначити майно, яке дружина або чоловік передає для використання на спільні потреби сім'ї, а також правовий режим майна, подарованого подружжю у зв'язку з реєстрацією шлюбу.

Сторони також можуть домовитися про непоширення прав на майно, набуте ними за час шлюбу, згідно положень статті 60 СК України (спільна сумісна власність), і вважати його спільною частковою власністю або особистою приватною власністю кожного з них. Сторони можуть визначитися про можливий порядок поділу майна у разі розірвання шлюбу.

У шлюбному договорі сторони можуть передбачити використання належного їм обом, або одному з них майна для забезпечення потреб їх дітей та інших осіб.

Подружжя може включити до шлюбного договору будь-які інші умови щодо правового режиму майна, якщо вони не суперечать моральним засадам суспільства.

Зацікавлені сторони можуть домовитися про надання утримання одному з подружжя, незалежно від непрацездатності та потреби, у матеріальній допомозі на умовах, визначених шлюбним договором.

Якщо у шлюбному договорі визначені умови, розмір та строки виплати аліментів, то у разі невиконання одним із подружжя свого обов'язку за договором аліменти можуть стягуватися на підставі виконавчого напису нотаріуса.

Шлюбним договором може бути встановлена можливість припинення права на утримання одного з подружжя, у зв'язку з одержанням ним майнової чи грошової компенсації.

Крім того, шлюбний договір може захистити матеріальні інтереси при зраді одного з подружжя. У разі подружньої невірності, постраждала сторона може розраховувати на матеріальну компенсацію, яка узгоджується сторонами при укладанні договору.

Важливо, що шлюбний договір може містити інші пункти, що стосуються сімейних обов'язків. Доповнювати та змінювати його можна у будь-який момент, звернувшись при цьому до нотаріуса.

Стаття 93 СК України забороняє включення до шлюбного договору умов, які ставлять одного з подружжя у «надзвичайно невігідне матеріальне становище». Тому, якщо договором буде передбачено, що у разі розлучення один із подружжя отримує все спільне майно, а інший – нічого, то в такому разі суд з великою долею ймовірності визнає таке положення або навіть весь шлюбний договір недійсним. Для того, щоб цьому запобігти, необхідно залишити за кожним із подружжя принаймні один об'єкт нерухомості або матеріальну компенсацію для можливості придбання іншого житла.

Перед підписанням будь-якого договору, в тому числі й шлюбного, важливо розуміти кожне його положення, щоб уникнути потім майбутніх несподіванок. Крім цього, необхідно обов'язково включати до шлюбного договору положення, відповідно до якого часткова недійсність не свідчить про недійсність шлюбного договору в цілому.

Шлюбний договір можливо розірвати за згодою двох сторін, уклавши відповідний нотаріально посвідчений договір про розірвання шлюбного договору, або визнати шлюбний договір недійсним (виключно в судовому порядку) за заявою одного з подружжя або третьої особи, інтереси якої цей договір порушує.

Одностороння зміна умов шлюбного договору як і одностороння відмова від шлюбного договору не допускається.

Подружжя має право відмовитись від шлюбного договору, в такому випадку за вибором подружжя права та обов'язки, встановлені шлюбним договором, припиняються з моменту його укладення, або в день подання нотаріусу заяви про відмову від нього.

Законодавство встановлює підстави, з яких договір може бути визнаним недійсним: недотримання встановленої законодавством

нотаріальної форми угоди, або наявність положень, що йдуть всупереч законам України та моральним засадам; укладення договору чоловіком та жінкою, які не досягли повноліття та укладають шлюб без погодження їх батьків (піклувальників); угоду укладено між особами, які не мають повного обсягу дієздатності; одна зі сторін, повністю дієздатна, перебувала у стані, коли не могла усвідомлювати значення своїх дій; підписання договору без добровільної згоди однієї зі сторін – внаслідок обману, погроз, насильницьких дій, помилки або використання важких обставин життя особи; включення умов, що зменшують обсяг прав та обмежують інтереси дитини тощо.

За наявності цих підстав або інших, встановлених статтею 203 Цивільного кодексу України щодо недійсності укладених правочинів, договір між подружжям визнається судом недійсним (повністю або частково).

Укладаючи шлюбний договір подружжя має зрозуміти, що такий договір може значно спростити питання морального та майнового характеру, а також заощадити кошти на юридичну допомогу у майбутньому під час поділу спільно нажитого майна.

З огляду на те, що можливості інституту шлюбного договору з часом розширюються, застосування цього договору на практиці неодмінно має стати більш поширеним.

*Державний нотаріус
Другої київської державної
нотаріальної контори
Кушнір О. Д.*